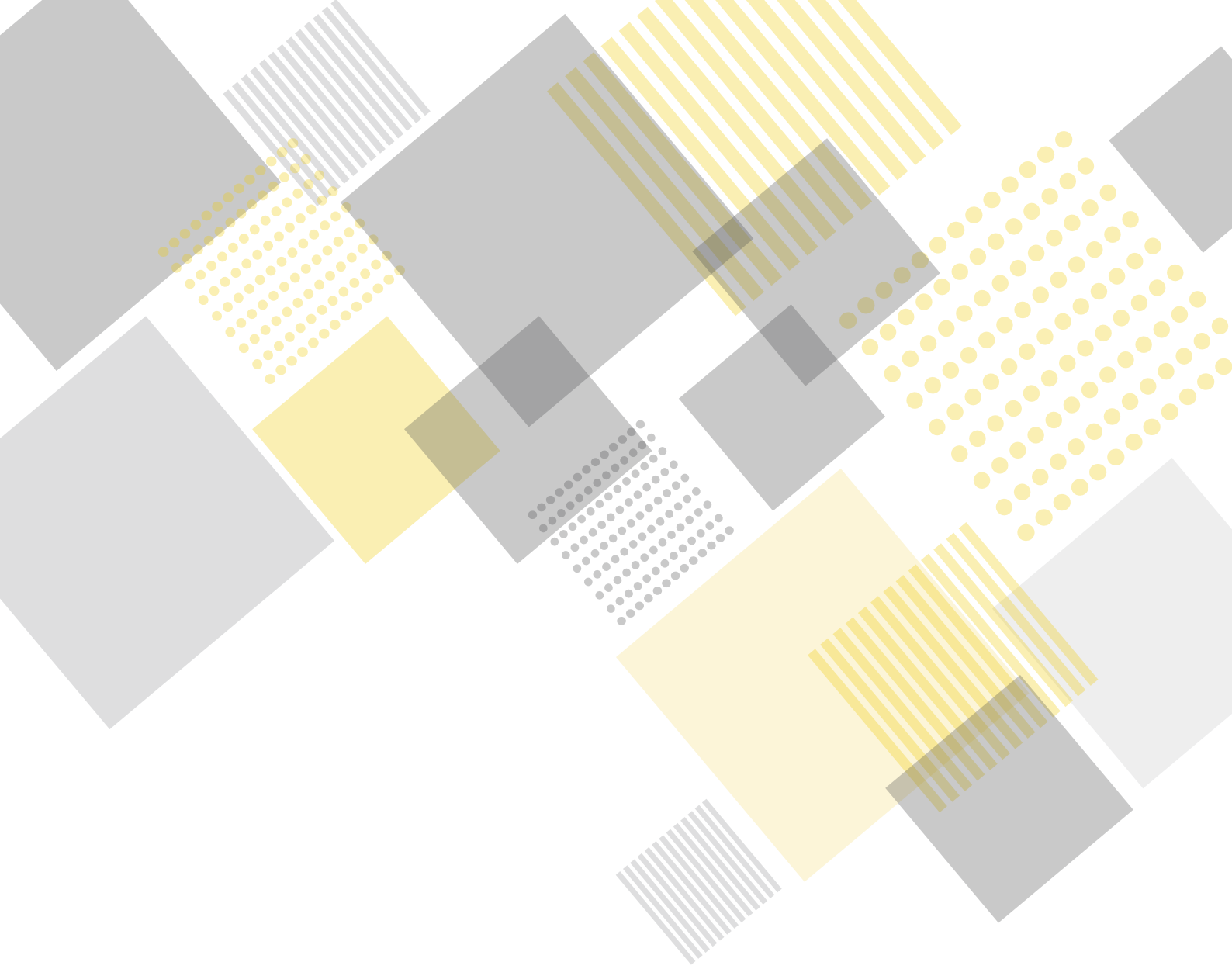

JAARVERSLAGGEVING

2017 Stichting Elkerliek ziekenhuis

Inhoudsopgave

5.1 Jaarrekening 2017

5.1.1	Balans per 31 december 2017	1
5.1.2	Resultatenrekening over 2017	2
5.1.3	Kasstroomoverzicht over 2017	3
5.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	4
5.1.5	Toelichting op de balans per 31 december 2017	11
5.1.6	Mutatieoverzicht immateriële vaste activa	18
5.1.7	Mutatieoverzicht materiële vaste activa	19
5.1.8	Mutatieoverzicht financiële vaste activa	20
5.1.9	Overzicht langlopende schulden ultimo 2017	21
5.1.10	Toelichting op de resultatenrekening over 2017	22
5.1.11	Vaststelling en goedkeuring	27

5.2 Overige gegevens

5.2.1	Statutaire regeling resultaatbestemming	31
5.2.2	Nevenvestigingen	31
5.2.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	31

5.1 Jaarrekening

5.1 JAARREKENING**5.1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2017
(na resultaatbestemming)**

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-17</u> €	<u>31-dec-16</u> €
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	7.748.165	9.191.811
Materiële vaste activa	2	102.747.919	110.843.017
Financiële vaste activa	3	58.151	58.151
Totaal vaste activa		<u>110.554.235</u>	<u>120.092.979</u>
Vlottende activa			
Voorraden	4	2.472.498	2.430.891
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	6.680.407	0
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	6	0	0
Debiteuren en overige vorderingen	7	40.845.789	49.664.693
Liquide middelen	8	35.534.819	34.942.306
Totaal vlottende activa		<u>85.533.513</u>	<u>87.037.890</u>
Totaal activa		<u><u>196.087.748</u></u>	<u><u>207.130.869</u></u>
PASSIVA			
Groepsvermogen			
Kapitaal	9	45	45
Algemene en overige reserves		<u>49.550.715</u>	<u>42.778.373</u>
Totaal groepsvermogen		49.550.760	42.778.418
Voorzieningen	10	11.958.321	11.099.973
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	11	79.600.956	87.838.953
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	0	3.050.940
Schulden uit hoofde van financieringoverschot	6	0	28.212
Overige kortlopende schulden	12	54.977.711	62.334.373
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		<u>54.977.711</u>	<u>65.413.525</u>
Totaal passiva		<u><u>196.087.748</u></u>	<u><u>207.130.869</u></u>

5.1.2 RESULTATENREKENING OVER 2017

	<u>Ref.</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
		€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties	15	182.439.086	176.727.929
Subsidies	16	2.781.776	3.110.546
Overige bedrijfsopbrengsten	17	7.735.454	7.370.192
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>192.956.316</u>	<u>187.208.667</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	18	88.302.873	85.698.188
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	19	15.460.389	14.662.624
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	20	1.235.805	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	21	25.163.925	24.535.185
Overige bedrijfskosten	22	52.466.444	54.197.729
Som der bedrijfslasten		<u>182.629.436</u>	<u>179.093.726</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		10.326.880	8.114.941
Financiële baten en lasten	23	-3.554.538	-3.960.834
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>6.772.342</u></u>	<u><u>4.154.107</u></u>

RESULTAATBESTEMMING*Het resultaat is als volgt verdeeld:*

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Toevoeging/(onttrekking):		
Algemene / overige reserves	<u>6.772.342</u>	4.154.107
	<u><u>6.772.342</u></u>	<u><u>4.154.107</u></u>

5.1.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2017

	Ref.	2017		2016	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			10.326.880		8.114.941
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	19/20	16.696.194		14.662.624	
- mutaties voorzieningen en reserveringen	10	<u>858.348</u>		<u>1.077.704</u>	
			17.554.542		15.740.328
Veranderingen in werkkapitaal:					
- voorraden	4	-41.607		323.095	
- mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	-9.731.347		344.820	
- vorderingen	7	8.818.904		28.985.688	
- vorderingen/schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot	6	-28.212		-5.876.901	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	12	-7.422.260		1.163.185	
			<u>-8.404.522</u>		<u>24.939.887</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			<u>19.476.900</u>		<u>48.795.156</u>
Ontvangen interest	23	3.615		29.517	
Betaalde interest	23	<u>-3.558.153</u>		<u>-3.990.351</u>	
			<u>-3.554.538</u>		<u>-3.960.834</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			<u>15.922.362</u>		<u>44.834.322</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investeringen materiële vaste activa	2	-6.834.044		-11.129.875	
Desinvesteringen materiële vaste activa	2	0		0	
Investeringen immateriële vaste activa	1	-323.406		-1.273.391	
Desinvesteringen immateriële vaste activa	1	0		0	
Verwervingen deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	3	0		0	
Vervreemdingen deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	3	<u>0</u>		<u>0</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			<u>-7.157.450</u>		<u>-12.403.266</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen	11	0		6.000.000	
Aflossing langlopende schulden	11	-8.172.399		-7.040.900	
Kortlopend bankkrediet	12	<u>0</u>		<u>0</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			<u>-8.172.399</u>		<u>-1.040.900</u>
Mutatie geldmiddelen			<u>592.513</u>		<u>31.390.156</u>
Stand geldmiddelen per 1 januari	8		34.942.306		3.552.150
Stand geldmiddelen per 31 december	8		<u>35.534.819</u>		<u>34.942.306</u>
Mutatie geldmiddelen			592.513		31.390.156

Toelichting:

Er wordt gebruik gemaakt van de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit positieve banksaldi, kasgelden en kruisposten.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

Stichting Elkerliek ziekenhuis is statutair gevestigd op het adres Wesselmanlaan 25 te Helmond en is geregistreerd onder KvK-nummer 41089837. De stichting heeft ten doel te voorzien in de behoefte aan onderzoek, behandeling, verpleging en verzorging van personen, die om enigerlei reden medisch-specialistische, paramedische, verpleegkundige en/of verloskundige bijstand behoeven.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2017, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2017.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RvW). De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2016 zijn, waar nodig, geherrubriceerd om vergelijkbaarheid met 2017 mogelijk te maken.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Schattingswijziging

Het Elkerliek ziekenhuis heeft in het boekjaar, vooruitlopend op het formeel nog vast te stellen lange termijn strategisch vastgoedplan de verwachte economische levensduur van een van de gebouwen herijkt. Daarnaast is de afschrijvingsduur van het elektronisch patiëntendossier (EPD) aangepast van 10 naar 7 jaar. De afschrijvingstermijn van de direct hieraan gerelateerde hardware is verkort van 5 naar 3 jaar. Overeenkomstig de richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ 145) worden de hieruit voortvloeiende effecten voor de afschrijvingen verwerkt in de verwachte resterende gebruiksperiode van de betreffende panden. Als gevolg hiervan zijn de afschrijvingskosten in het boekjaar met € 86.000 toegenomen ten opzichte van de kosten bij ongewijzigde uitgangspunten.

Verbonden rechtspersonen

Stichting Elkerliek ziekenhuis heeft de volgende groepsmaatschappijen die niet in de consolidatie betrokken zijn, omdat het belang van deze rechtspersonen te verwaarlozen is:

* Grejama B.V., gevestigd te Helmond, zeggenschap: 100% van de aandelen zijn in bezit Elkerliek ziekenhuis;

* Hofengel B.V., gevestigd te Helmond, zeggenschap: 100% van de aandelen zijn in bezit Elkerliek ziekenhuis;

* Hadezil B.V., gevestigd te Helmond, zeggenschap: 100% van de aandelen zijn in bezit Elkerliek ziekenhuis.

Deze vennootschappen worden gepresenteerd onder financiële vaste activa als deelnemingen.

Overige verbonden partijen

Het Elkerliek ziekenhuis heeft naast bovenstaande kapitaalbelangen een kapitaalbelangen in:

* Onderlinge Waarborgmaatschappij voor Instellingen in de Gezondheidszorg MediRisk B.A.;

* VOF Prenataal Screenings Centrum "De Peel";

* JIJWIJ, Samen in Geboortezorg Coöperatie U.A.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is van Stichting Elkerliek ziekenhuis.

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingstermijnen van immateriële en materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van het vast actief.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de verkrijgings- of vervaardigingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op bedrijfsterreinen en op vaste activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden als basis hierbij gehanteerd:

- Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom : 14,3% en 33,3%;
- Bedrijfsgebouwen: 2% en 5%;
- Machines en installaties: 5% en 10%;
- Andere vaste bedrijfsmiddelen: 10% en 20%.

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde zijnde de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans. De uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste gebracht van deze voorziening.

Voor zover subsidies zijn ontvangen als bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze in mindering gebracht op de investeringen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, waarbij ook leningen aan deze deelneming worden betrokken (netto-investering), wordt deze op nihil gewaardeerd. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. Indien sprake is van een stellig voornemen tot afstoting vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte verkoopwaarde. Indien de onderneming een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die wordt gewaardeerd op verkrijgingsprijs of actuele waarde, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht direct en volledig in de geconsolideerde resultatenrekening verwerkt, tenzij de winst op de overdracht in wezen niet is gerealiseerd.

Vorraden

Vorraden zijn gewaardeerd tegen gemiddelde kostprijs onder aftrek van een voorziening voor incurantheid, of tegen lagere opbrengstwaarde.

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten wordt gewaardeerd op basis van het tussentijds afgeleide product (huidige opbrengstwaarde). In de waarde van het onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten is de waarde van uitvalproducten meegenomen voor zover dit naar verwachting zal leiden tot een eindproduct. De uitvalproducten zijn gewaardeerd tegen kostprijs.

Op de onderhanden projecten worden de voorschotten, die deswege zijn ontvangen van verzekeraars, in mindering gebracht.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten en afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze worden door de instelling gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn, indien een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen en het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Financiële instrumenten, inclusief de van de basiscontracten gescheiden afgeleide financiële instrumenten, worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Op de afgeleide instrumenten wordt hedge accounting onder het kostprijs hedge model wordt toegepast. Eerste waardering plaats tegen reële waarde. Zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, vindt geen herwaardering van dit instrument plaats. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de winst- en verliesrekening, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst of het met het afgeleide instrument samenhangende verlies in de resultatenrekening verwerkt. Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting past de instelling de kostprijs van dit actief aan met de afdekkingsresultaten die nog niet in de resultatenrekening zijn verwerkt. Een verlies voor het percentage groter dan de omvang van het afgeleide instrument ten opzichte van de afgedekte positie wordt op basis van kostprijs of lagere marktwaarde direct in de resultatenrekening verwerkt.

Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, worden de afdekkingsrelaties beëindigd. De cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de resultatenrekening was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden.

Indien de transacties naar verwachting niet meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening.

De instelling documenteert de hedgerelaties in generieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat er sprake is van effectieve hedges respectievelijk dat er geen sprake is van overhedges.

Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor 'hedge accounting', aflopen of worden verkocht of wanneer de instelling niet langer kiest voor hedge accounting wordt hedge accounting beëindigd. De tot dat moment in het vermogen verantwoorde resultaten blijven in het eigen vermogen uitgesteld tot het moment dat de toekomstige transactie plaatsvindt. Indien de transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, worden de in het eigen vermogen uitgestelde cumulatieve hedgeresultaten naar de resultatenrekening gebracht.

Periodiek wordt de effectiviteit van de hedgerelaties getoetst door vergelijking van de cumulatieve reëlewaardewijziging van de afgedekte positie met de cumulatieve waardewijzigingen van de afgeleide instrumenten. De laagste van de cumulatieve waardewijziging van de afgedekte positie en de cumulatieve waardewijziging van de afgeleide instrumenten wordt in de herwaarderingsreserve uitgesteld.

Indien sprake is van een reële waardeafdekking (reële waarde hedge accounting) van een opgenomen actief of verplichting of niet in de balans opgenomen bindende overeenkomst worden de resultaten uit de herwaardering van het afgeleide instrument op hetzelfde moment in de resultatenrekening verwerkt als het resultaat op de afgedekte positie voor zover deze betrekking hebben op de reëlewaardewijziging van het specifieke risico van de afgedekte post of positie.

Vorderingen

Vorderingen worden opgenomen voor de reële waarde. Een voorziening is getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid. Incidentele en tijdelijke voorschotten zijn in mindering gebracht op de nog te factureren positie aan zorgverzekeraars.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen (algemeen)

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan en die het gevolg zijn van een gebeurtenis uit het verleden, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting en verliezen af te wikkelen.

Personele voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen. De disconteringsvoet voor belastingen waartegen contant wordt gemaakt, geeft de actuele marktrente weer. Hierin zijn de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden niet betrokken.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud wordt gevormd voor verwachte kosten inzake periodiek onderhoud van panden, installaties, e.d., gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan. De voorziening is gebaseerd op nominale waarde.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Reorganisatievoorziening

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen indien op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan heeft gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de onderneming.

Voorziening persoonlijk budget levensfase

De voorziening persoonlijk budget levensfase (PBL) betreft een voorziening uit hoofde van een CAO verplichting in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk budget levensfase kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst eenmalig uit te keren PBL-uren. De berekening is gebaseerd op de CAO-bepalingen, blijfkans, leeftijd en resterende dienstjaren tot het bereiken van de 55-jarige leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt -0,05%.

Voorziening jubileumverplichtingen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 1,31%.

Voorziening langdurig zieken

Voor langdurig zieken is een voorziening gevormd op basis van de contante waarde van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voor zover deze na 31 december 2017 vallen, gebaseerd op 100% gedurende het eerste jaar en 70% gedurende het tweede jaar.

ORT voorziening

Er is een voorziening gevormd voor de verwachte nabetaling van onregelmatigheidstoeslag over vakantie-uren. De voorziening is gebaseerd op nominale waarde.

Asbest

De voorziening asbestverwijdering is gebaseerd op een inschatting van de geraamde kosten voor het verwijderen van het aanwezige asbest. De voorziening is gebaseerd op nominale waarde.

WA eigen risico

De voorziening eigen risico WA-verzekering is gebaseerd op de opgave van de WA- schadeverzekeraar en houdt verband met de daadwerkelijk ingediende schadeclaims. De voorziening is gebaseerd op nominale waarde.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs (nominale waarde). De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Een schuld uit hoofde van financieringsoverschotten is het aan het einde van het boekjaar bestaande verschil tussen het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten en de ontvangen voorschotten en de in rekening gebrachte vergoedingen voor diensten en verrichtingen ter dekking van het wettelijk budget (artikel 6 Regeling verslaggeving WTZI).

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer heeft een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (gratificaties e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van gratificaties worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Pensioenen

Stichting Elkerliek ziekenhuis heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Stichting Elkerliek ziekenhuis. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Stichting Elkerliek ziekenhuis betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkinggraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkinggraad. De 'nieuwe' dekkinggraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkinggraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkinggraad nu minder sterk schommelen. In maart 2018 bedroeg de dekkinggraad 99,8%. Het vereiste niveau van de dekkinggraad is 124,3%. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan in 2026 hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Stichting Elkerliek ziekenhuis heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting Elkerliek ziekenhuis heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden en groepsmaatschappijen ontvangen (te ontvangen) en aan derden en groepsmaatschappijen betaalde (te betalen) interest.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden systematisch in de winst-en-verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

5.1.4.5 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte/directe methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

5.1.4.6 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

5.1.4.7 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellings specifieke (sectorale) regels.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	7.825.322	8.826.281
Vooruitbetalingen op immateriële activa	-77.157	365.530
Totaal immateriële vaste activa	7.748.165	9.191.811
<i>Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	2017	2016
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	9.191.811	8.950.027
Bij: investeringen	493.021	1.273.391
Af: subsidie	169.615	0
Af: afschrijvingen	1.767.052	1.031.607
Boekwaarde per 31 december	7.748.165	9.191.811

Toelichting:

Onder de "vooruitbetalingen op immateriële activa" is een bedrag van circa € 170 duizend opgenomen aan vooruitontvangen subsidie in het kader van Versnellingsprogramma Informatie-uitwisseling Patiënt & Professional (VIPP). Het VIPP-programma is ontwikkeld door de NVZ, in samenwerking met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en loopt tot eind 2019. Voor een nadere specificatie van het verloop van de immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.

2. Materiële vaste activa

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	47.941.106	51.187.425
Machines en installaties	29.468.429	31.360.033
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	25.302.598	28.091.985
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	35.786	203.574
Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	0	0
Totaal materiële vaste activa	102.747.919	110.843.017
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	2017	2016
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	110.843.017	113.344.159
Bij: investeringen	6.834.044	11.129.509
Af: afschrijvingen	13.693.337	13.631.017
Af: bijzondere waardeverminderingen	1.235.805	0
Af: terugname geheel afgeschreven activa	8.615.841	3.998.380
Af: desinvesteringen	-8.615.841	-3.998.746
Boekwaarde per 31 december	102.747.919	110.843.017

Toelichting:

De weergegeven bijzondere waardevermindering betreft de afwaardering van hard- en software welke niet meer dienstbaar zijn aan de dagelijkse bedrijfsuitoefening.

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.7.

3. Financiële vaste activa

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	58.151	58.151
Totaal financiële vaste activa	58.151	58.151
<i>Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:</i>		
	2017	2016
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	58.151	58.151
Mutatie	0	0
Boekwaarde per 31 december	58.151	58.151

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.8.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Toelichting op belangen rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal	Kapitaalbelang (in %)	Eigen vermogen	Resultaat
				€	€
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
Grejama B.V.		18.151	100%	18.151	0
Hofengel B.V.		20.000	100%	20.000	0
Hadezil B.V.		20.000	100%	20.000	0

Toelichting:

Het Elkerliek ziekenhuis heeft naast bovenstaande kapitaalbelangen een kapitaalbelang in Onderlinge Waarborgmaatschappij voor Instellingen in de Gezondheidszorg MediRisk B.A. ter grootte van € 585.356 (2016: € 585.356). Voor zover het Elkerliek ziekenhuis risico loopt over het kapitaalbelang is een voorziening gevormd.

Het ziekenhuis neemt middels stichting Zelfstandig Behandelcentrum regio Helmond/Deurne voor 50% deel in VOF Prenataal Screenings Centrum "De Peel" gevestigd te Helmond.

De Stichting neemt daarnaast deel als één van de drie leden aan Coöperatie Clinicpartner N.L. U.A. gevestigd te Helmond.

Het Elkerliek ziekenhuis is een van de vier leden van JIJWIJ, Samen in Geboortezorg Coöperatie U.A.

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
Medische middelen	1.481.736	1.308.131
Hulpmiddelen	648.628	780.101
Overige voorraden:		
- Magazijnvoorraad	231.968	229.777
- Overige voorraad	110.166	112.882
Totaal voorraden	<u>2.472.498</u>	<u>2.430.891</u>

Toelichting:

Op de voorraad is een voorziening voor incurantheid in aftrek gebracht van € 11.300 (2016: € 11.300).

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten (DBBC's en overige trajecten)

De specificatie is als volgt:

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten gereguleerd segment	1.079.178	1.151.696
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten vrij segment	20.817.587	19.717.286
Af: ontvangen voorschotten	-15.216.358	-23.919.922
Totaal onderhanden werk	<u>6.680.407</u>	<u>-3.050.940</u>

De specificatie per categorie DBC's / DBC-zorgproducten

is als volgt weer te geven:

Stroom DBC's / DBC-zorgproducten	Gerealiseerde kosten en toegerekende winst	Af: ontvangen voorschotten	Saldo per 31-dec-2017
	€	€	€
CZ	14.635.907	-15.066.358	-430.451
VGZ	3.642.661	-150.000	3.492.661
Achmea	1.986.259	0	1.986.259
Menzis	780.321	0	780.321
Multizorg	354.592	0	354.592
ASR	238.138	0	238.138
DSW/SH	157.061	0	157.061
Overig	101.826	0	101.826
Totaal (onderhanden werk)	<u>21.896.765</u>	<u>-15.216.358</u>	<u>6.680.407</u>

Toelichting:

Gedurende het boekjaar zijn diverse ontvangen voorschotten van verzekeraars in het kader van het onderhanden werk door Stichting Elkerliek ziekenhuis terugbetaald.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

6. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort en schulden uit hoofde van financieringsoverschot AWBZ / WLZ

	t/m 2014	2015	2016	2017	totaal
	€	€	€	€	€
Saldo per 1 januari	-28.212	0	0		-28.212
Financieringsverschil boekjaar				0	0
Betalingen	28.212				28.212
Subtotaal mutatie boekjaar	28.212	0	0	0	28.212
Saldo per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
				31-dec-17	31-dec-16
				€	€
Waarvan gepresenteerd als:					
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort				0	0
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot				0	28.212
				<u>0</u>	<u>-28.212</u>

7. Debiteuren en overige vorderingen

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Vorderingen op debiteuren	16.119.772	16.093.893
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	19.317.551	28.354.512
Overige vorderingen:		
- Disagio Waarborgfonds zorg	672.608	730.952
Vooruitbetaalde bedragen:		
- Verzekeringen	475.050	217.701
- Onderhoudscontracten	2.203.208	2.134.900
Overige overlopende activa:		
- Diverse vorderingen	2.057.600	2.132.735
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>40.845.789</u>	<u>49.664.693</u>

Toelichting:

De voorziening die in aftrek op de vorderingen op debiteuren is gebracht, bedraagt € 210.554 (2016: € 145.366).

8. Liquide middelen

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Bankrekeningen	35.506.167	34.913.010
Kassen	11.096	14.423
Overigen	17.556	14.873
Totaal liquide middelen	<u>35.534.819</u>	<u>34.942.306</u>

Toelichting:

In de liquide middelen staan ter vrij beschikking van Stichting Elkerliek ziekenhuis.

Het rekening-courantkrediet is verstrekt door Coöperatieve Rabobank Helmond U.A. te Helmond op basis van een maximale faciliteit van € 7,5 miljoen (2016: 7,5 miljoen) met als zekerheid een pari-passu-verklaring en een cross-defaultverklaring.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

9. Groepsvermogen

Het groepsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
Kapitaal	45	45
Algemene en overige reserves	49.550.715	42.778.373
Totaal groepsvermogen	<u>49.550.760</u>	<u>42.778.418</u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-2017	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-2017
	€	€	€	€
Kapitaal	45	0	0	45
Totaal kapitaal	<u>45</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>45</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-2017	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-2017
	€	€	€	€
Algemene reserves	988.025	0	0	988.025
Reserve aanvaardbare kosten	41.790.348	6.772.342	0	48.562.690
Totaal algemene en overige reserves	<u>42.778.373</u>	<u>6.772.342</u>	<u>0</u>	<u>49.550.715</u>

10. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-2017	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-2017
	€	€	€	€	€
- groot onderhoud	3.263.608	473.106	417.764	0	3.318.950
- reorganisatie	1.079.925	1.314.538	845.563	0	1.548.900
- persoonlijk budget levensfase	2.606.436	418.905	619.253	0	2.406.088
- jubileumverplichtingen	1.262.147	0	85.444	50.494	1.126.209
- langdurig zieken	462.147	600.067	0	0	1.062.214
- onregelmatigheidstoelag	1.335.000	200.000	234.246	600.754	700.000
- asbest	0	461.663	0	0	461.663
- WA eigen risico	1.090.710	458.778	145.691	69.500	1.334.297
Totaal voorzieningen	<u>11.099.973</u>	<u>3.927.057</u>	<u>2.347.961</u>	<u>720.748</u>	<u>11.958.321</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-2017
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	5.420.906
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	6.537.416
hiervan > 5 jaar	1.809.280

Toelichting per categorie voorziening:

Onderhoud

In 2014 is een meerjarenbegroting gemaakt van het uit te voeren onderhoud per functioneel gebouwelement ten behoeve van de locatie Helmond en Deurne voor de komende 20 jaar. In 2018 zal een update van de meerjarenbegroting in het kader van het onderhoud plaatsvinden. Tussentijds wordt een globale inschatting gemaakt of tussentijdse aanpassing noodzakelijk is.

Reorganisatie

De reorganisatievoorziening is opgenomen in verband met het sociaal plan inzake de afbouw van de personele formatie welke niet via natuurlijk verloop kan worden gerealiseerd en is nominaal gewaardeerd.

Persoonlijk Budget Levensfase

Personen die op 31 december 2009 een leeftijd hadden tussen de 45 en 50 jaar en tien jaar werkzaam zijn binnen de zorgsector, ontvangen, in het jaar waarin zij 55 worden, 200 uur extra (persoonlijk budget levensfase categorie 2). Daarnaast ontvangen personen die op 31 december 2009 een leeftijd hadden boven de 50 jaar jaarlijks een extra aantal uren op het moment dat zij minimaal de leeftijd van 55 jaar hebben (Persoonlijk Budget Levensfase categorie 3). De voorzieningen zijn bepaald op basis van de navolgende variabelen:

- Gemiddelde jaarlijkse salarisstijging:	2,9%
- Sterfte- en vertrekans:	10%
- Werkgeverslasten:	17%
- Overige opslagen:	26%

De voorziening Persoonlijk Budget Levensfase categorie 2 is contant gemaakt op basis van een rekenrente van -0,05% (2016: -0,05%). De voorziening Persoonlijk Levensfase Budget categorie 3 is contant gemaakt op basis van een rekenrente van -0,05% (2016: 0,39%).

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

Toelichting per categorie voorziening (vervolg):	
<u>Jubilea uitkeringen</u>	Van elk personeelslid dat op 31 december in dienst is van het ziekenhuis, is bepaald op welke datum het 12½, 25 of 40 jarig jubileum is, alsmede de gratificatie in verband met pensionering. Bij deze berekening wordt rekening gehouden met verloopcijfers. De voorziening is contant gemaakt op basis van een rekenrente van 1,31% (2016: 1,31%).
<u>Langdurig zieken</u>	De toekomstige salariskosten van medewerkers die op 31 december 2017 arbeidsongeschikt zijn, zijn als voorziening verwerkt en is nominaal gewaardeerd.
<u>ORT voorziening</u>	Er is een voorziening gevormd voor de verwachte nabetaling van onregelmatigheidstoeslag over vakantie-uren.
<u>Asbest</u>	De voorziening asbestverwijdering is gebaseerd op een inschatting van de geraamde kosten voor het verwijderen van het aanwezige asbest.
<u>WA eigen risico</u>	De voorziening eigen risico WA-verzekering is gebaseerd op de opgave van de WA-schadeverzekeraar en houdt verband met de daadwerkelijk ingediende schadeclaims.

11. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
Schulden aan banken	79.600.956	87.838.953
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>79.600.956</u>	<u>87.838.953</u>
 <i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	 2017	 2016
	€	€
Stand per 1 januari	95.011.352	96.052.252
Bij: nieuwe leningen	0	6.000.000
Af: aflossingen	8.172.399	7.040.900
Stand per 31 december	<u>86.838.953</u>	<u>95.011.352</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	7.237.997	7.172.399
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>79.600.956</u>	<u>87.838.953</u>
 <i>Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:</i>		
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	7.237.997	7.172.399
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	79.600.956	87.838.953
hiervan > 5 jaar	50.824.627	59.586.679

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

Toelichting:	
Stichting Elkerliek ziekenhuis heeft een kredietovereenkomst bij de Rabobank. In verband met de overeengekomen kredietfaciliteit is een gezamenlijke hypothecaire inschrijving met het WfZ en de gemeente Helmond gevestigd. Tevens heeft de Rabobank als zekerheid verkregen verpanding van inventaris, voorraden en debiteuren. Met de Rabobank is overeengekomen dat de solvabiliteitseis de komende jaren zal stijgen naar 20%. Voor 2017 geldt nog een percentage van 19%. De solvabiliteit wordt bepaald tussen de verhouding van het eigen vermogen enerzijds minus geactiveerde immateriële vaste activa en het balanstotaal anderzijds. De DSCR zal ten minste 1,2 moeten bedragen. Ultimo 2017 bedraagt de solvabiliteit 22,2% en de DSCR 2,5.	
Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.	
Conform het reglement van de deelneming WfZ kan zij als bijdrage in het vermogen van het WfZ als obligo 3% van de uitstaande hoofdsom op 31 december van enig jaar opeisen op geborgde leningen.	

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS**PASSIVA****12. Overige kortlopende schulden**

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Crediteuren	10.846.243	6.576.904
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar langlopende leningen	7.237.997	7.172.399
Belastingen en premies sociale verzekeringen	3.888.026	4.037.853
Schulden terzake pensioenen	94.982	785.072
Nog te betalen salarissen	580.310	220.576
Terugbetalingsverplichtingen zorgverzekeraars oude jaren	11.098.651	17.550.292
Overige schulden:		
- Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen	108.514	108.514
- Collectieven, maatschappen en artsen	1.096.446	4.371.675
- Zorginstellingen	347.194	2.870.087
Vakantiegeld	3.120.252	2.909.794
Vakantiedagen	1.361.336	1.292.324
Verplichtingen persoonlijk budget levensfase	10.315.748	8.136.311
Overige overlopende passiva:		
- Interest	758.390	922.643
- Overige transitoria	4.123.622	5.379.929
Totaal overige kortlopende schulden	<u>54.977.711</u>	<u>62.334.373</u>

13. Financiële instrumenten

Het Elkerliek ziekenhuis maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Onder financiële instrumenten wordt tevens verstaan vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden.

De instelling handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instellingen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van debiteuren en overige vorderingen is voor circa 95% geconcentreerd bij 3 verzekeraars.

Marktrisico

Door de marktwerking in de zorg kan een zorgverzekeraar kan besluiten bepaalde producten in een ziekenhuis niet meer te contracteren. Elementen die daarbij onder andere een rol spelen zijn kwaliteit en prijs. Dit laatste speelt met name bij budgetpolissen.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico heeft betrekking op eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen leningen en het kasstroomrisico op eventuele veranderingen in het rentepercentage van deze leningen. Er zijn leningen met een variabele rente bij de Rabobank afgesloten. De stichting heeft als beleid om afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen. Het renterisico van de hiervoor genoemde leningen wordt afgedekt door middel van een renteswap. Aangezien er bij het afsluiten van het derivatencontract sprake was van een effectieve hedgerelatie heeft de stichting ervoor gekozen om kostprijs hedge accounting toe te passen en de renteswap in de jaarrekening tegen kostprijs (nihil) te waarderen. De hedgerelatie is gedocumenteerd in specifieke hedgedocumentatie. Daarnaast wordt de effectiviteit van de hedgerelatie periodiek getoetst door vast te stellen dat geen sprake is van een overhedge. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd.

Renteswap met een afgesloten lening

Per einde boekjaar staan er 3 renteswap contracten uit met een hoofdsom van € 10,0 mln. en 2 keer € 7,5 mln. Op grond van het contract betaalt het Elkerliek ziekenhuis over het nominale bedrag van € 10,0 mln. een vaste rente van 2,23%, over het bedrag van € 7,5 mln. een vaste rente van 2,5%, respectievelijk 2,73% over het 2e bedrag van € 7,5 mln. en ontvangt de marktrente gelijk aan het 3-maands Euribor.

De renteswaps zijn aangegaan per 1 november van het jaar 2012 en 1 december voor de jaren 2013 en 2014 met een looptijd van 15 jaar. De marktwaarde van de 3 derivaten gezamenlijk bedraagt op 31 december 2017 € 2,1 mln. negatief.

De renteswap dient ter dekking van het renterisico dat het Elkerliek ziekenhuis loopt op haar onderhandse lening met een marktrente gelijk aan het 3-maands Euribor met een vaste krediet opslag. Er zijn geen derivaten afgesloten met margin calls.

Forward swap contracten

Er is geen forward swap contract meer aanwezig.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. De reële waarde van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten wijkt niet materieel af van de boekwaarde.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

14. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Leaseverplichtingen

Het Elkerliek ziekenhuis heeft een tweetal leaseverplichtingen inzake operational autolease, beide met een duur van 36 maanden. De totale resterende leaseverplichting bedraagt ultimo 2017 circa € 28.000.

Huurverplichtingen

Het jaarlijks bedrag van met derden aangegane huurverplichtingen van onroerende zaken bedraagt voor het komende jaar circa € 301.400. Het Elkerliek ziekenhuis is een vijftal huurcontracten voor onroerende zaken aangegaan. Drie van deze contracten zijn jaarlijks opzegbaar. De overige contracten lopen tot respectievelijk tot 1 februari 2020 met een jaarhuur van circa € 12.500 en tot 1 december 2021 met een jaarhuur van circa € 249.800.

Onzekerheden opbrengstverantwoording

Als gevolg van materiële nacontroles door zorgkantoren en zorgverzekeraars op de gedeclareerde zorgprestaties kunnen correcties noodzakelijk zijn op de gedeclareerde productie. De effecten van eventuele materiële nacontroles zijn vooralsnog onzeker en daarom zijn er hiervoor geen verplichtingen opgenomen in de balans.

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg. Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens kan door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2017 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2017. Stichting Elkerliek ziekenhuis is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortvloeiende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van de stichting per 31 december 2017.

5.1.6 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruitbe- talingen op immateriële activa	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2017						
- aanschafwaarde			10.865.558		365.530	11.231.088
- cumulatieve afschrijvingen			2.039.277		0	2.039.277
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>8.826.281</u>	<u>0</u>	<u>365.530</u>	<u>9.191.811</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen					493.021	493.021
- in gebruik genomen activa			766.093		-766.093	0
- ontvangen subsidies					169.615	169.615
- afschrijvingen			1.767.052			1.767.052
- bijzondere waardeverminderingen						0
- terugname bijz. waardeverminderingen						0
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde						0
.cumulatieve afschrijvingen						0
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde						0
cumulatieve afschrijvingen						0
per saldo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-1.000.959</u>	<u>0</u>	<u>-442.687</u>	<u>-1.443.646</u>
Stand per 31 december 2017						
- aanschafwaarde	0	0	11.631.651	0	-77.157	11.554.494
- cumulatieve afschrijvingen	0	0	3.806.329	0	0	3.806.329
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>7.825.322</u>	<u>0</u>	<u>-77.157</u>	<u>7.748.165</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>			14,3% en 33,3%		0%	

5.1.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen €	Machines en installaties €	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting €	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa €	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa €	Totaal €
Stand per 1 januari 2017						
- aanschafwaarde	116.813.035	99.092.181	66.262.318	203.574	7.694.204	290.065.312
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	65.625.610	67.732.148	38.170.333	0	7.694.204	179.222.295
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>51.187.425</u>	<u>31.360.033</u>	<u>28.091.985</u>	<u>203.574</u>	<u>0</u>	<u>110.843.017</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen			5.222.747	1.611.297		6.834.044
- in gebruik genomen activa	616.724	1.162.361		-1.779.085		0
- herwaarderingen						0
- afschrijvingen	3.863.043	3.053.965	6.776.329			13.693.337
- bijzondere waardeverminderingen			1.235.805			1.235.805
- terugname bijz. waardeverminderingen						0
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde			8.615.841			8.615.841
.cumulatieve herwaarderingen						0
.cumulatieve afschrijvingen			8.615.841			8.615.841
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde						0
cumulatieve herwaarderingen						0
cumulatieve afschrijvingen						0
per saldo	0	0	0	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-3.246.319</u>	<u>-1.891.604</u>	<u>-2.789.387</u>	<u>-167.788</u>	<u>0</u>	<u>-8.095.098</u>
Stand per 31 december 2017						
- aanschafwaarde	117.429.759	100.254.542	62.869.224	35.786	7.694.204	288.283.515
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	69.488.653	70.786.113	37.566.626	0	7.694.204	185.535.596
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>47.941.106</u>	<u>29.468.429</u>	<u>25.302.598</u>	<u>35.786</u>	<u>0</u>	<u>102.747.919</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	2% en 5%	5% en 10%	10% en 20%	0%		

5.1.8 MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Deelnemingen in groeps- maatschap- pijen	Deelnemingen in overige verbonden maatschap- pijen	Vorderingen op groeps- maatschappijen	Vorderingen op overige verbonden maatschappijen	Vorderingen op partici- panten en op maatschap- pijen waarin wordt deel- genomen	Overige effecten	Vordering op grond van compensa- tieregeling	Overige vorder- ingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2017	58.151								58.151
Kapitaalstortingen									0
Resultaat deelnemingen									0
Ontvangen dividend									0
Acquisities van deelnemingen									0
Nieuw/vervallen consolidaties									0
Verstrekte leningen / verkregen effecten									0
Ontvangen dividend / aflossing leningen (Terugnname) waardeverminderingen									0
Amortisatie (dis)agio									0
Boekwaarde per 31 december 2017	58.151	0	0	0	0	0	0	0	58.151

BIJLAGE

5.1.9 Overzicht langlopende schulden ultimo 2017

Leninggever	Afsluit- datum	Hoofdsom	Totale loop- tijd	Soort lening	Werk- lijke- rente	Restschuld 31 december 2016	Nieuwe leningen in 2017	Aflossing in 2017	Restschuld 31 december 2017	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2017	Aflos- sings- wijze	Aflos- sing 2018	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
Gem. Helmond	1-jul-93	2.288.901	40	onderhands	2,54%	964.284	0	56.722	907.562	623.952	16	lineair	56.722	Hypotheek
Gem. Helmond	15-apr-06	2.283.875	17	onderhands	4,17%	940.420	0	134.346	806.074	134.351	6	lineair	134.346	Hypotheek
BNG	20-jun-06	7.750.000	30	onderhands	4,46%	5.166.667	0	258.333	4.908.334	3.616.671	19	lineair	258.333	Garantie WFZ
BNG	20-jun-06	15.000.000	20	onderhands	4,33%	7.500.000	0	750.000	6.750.000	3.000.000	9	lineair	750.000	Garantie WFZ
BNG	29-dec-06	22.000.000	20	onderhands	4,04%	14.485.817	0	696.361	13.789.456	10.032.366	9	lineair	696.361	Garantie WFZ
NWB	13-jul-07	6.500.000	20	onderhands	4,97%	3.575.000	0	325.000	3.250.000	1.625.000	10	lineair	325.000	Garantie WFZ
BNG	31-dec-08	1.378.357	9	onderhands	4,65%	153.152	0	153.152	0	0	0	lineair	0	Gemeente garantie
BNG	3-jul-09	11.000.000	23	onderhands	4,99%	7.652.172	0	478.261	7.173.911	4.782.606	15	lineair	478.261	Garantie WFZ
NWB	21-mrt-11	1.134.451	10	onderhands	3,48%	567.225	0	113.445	453.780	0	4	lineair	113.445	Garantie WFZ
Rabobank	17-mei-11	10.000.000	16	onderhands	4,20%	6.562.500	0	1.625.000	4.937.500	656.250	7	lineair	968.750	Hypotheek
BNG	22-jul-11	13.900.000	15	onderhands	3,82%	9.266.667	0	926.667	8.340.000	3.706.661	9	lineair	926.667	Garantie WFZ
Rabobank *	1-nov-12	10.000.000	15	onderhands	4,24%	7.333.333	0	666.667	6.666.666	3.333.325	10	lineair	666.667	Hypotheek
BNG	3-dec-12	10.000.000	25	onderhands	3,09%	8.400.000	0	400.000	8.000.000	6.400.000	20	lineair	400.000	Garantie WFZ
BNG	15-feb-13	1.134.450	10	onderhands	2,03%	794.115	0	113.445	680.670	113.445	6	lineair	113.445	Borgstelling
Rabobank *	1-dec-13	7.500.000	15	onderhands	4,60%	6.000.000	0	500.000	5.500.000	3.000.000	11	lineair	375.000	Hypotheek
BNG	16-okt-14	3.500.000	20	onderhands	1,77%	3.150.000	0	175.000	2.975.000	2.100.000	17	lineair	175.000	Garantie WFZ
Rabobank *	1-dec-14	7.500.000	15	onderhands	4,84%	6.500.000	0	500.000	6.000.000	3.500.000	12	lineair	500.000	Hypotheek
BNG	21-okt-16	6.000.000	20	onderhands	0,83%	6.000.000	0	300.000	5.700.000	4.200.000	19	lineair	300.000	Garantie WFZ
Totaal						95.011.352	0	8.172.399	86.838.953	50.824.627			7.237.997	

* Lening is gekoppeld aan een derivaat.

5.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING**BATEN****15. Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)**

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	178.680.267	172.156.908
Overige zorgprestaties	3.758.819	4.571.021
Totaal	<u>182.439.086</u>	<u>176.727.929</u>

16. Subsidies

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	83.914	56.682
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	2.697.862	3.053.864
Totaal	<u>2.781.776</u>	<u>3.110.546</u>

17. Overige bedrijfsopbrengsten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Overige dienstverlening:		
- Administratieve diensten	327.430	407.150
- Bereide maaltijden	934.490	890.874
- Dienstverlening aan RGC	748.062	802.596
- Affiliaties	72.000	72.000
- Overige opbrengsten diensten en baten	3.854.750	3.290.324
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
- Salarissen	163.678	176.060
- Huisvesting	414.771	467.874
- Huuropbrengst RGC	1.220.273	1.263.314
Totaal	<u>7.735.454</u>	<u>7.370.192</u>

LASTEN**18. Personeelskosten**

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Lonen en salarissen	67.683.392	66.037.678
Sociale lasten	9.334.123	9.328.485
Pensioenpremies	5.418.550	5.626.940
Andere personeelskosten:		
- Overige personeelskosten	3.387.786	2.773.253
Subtotaal	<u>85.823.851</u>	<u>83.766.356</u>
Personeel niet in loondienst	2.479.022	1.931.832
Totaal personeelskosten	<u>88.302.873</u>	<u>85.698.188</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's):		
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van FTE	1.353	1.360
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van fulltime eenheden	<u>1.353</u>	<u>1.360</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

LASTEN**5.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING****19. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa**

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	1.767.052	1.031.607
- materiële vaste activa	13.693.337	13.631.017
Totaal afschrijvingen	<u>15.460.389</u>	<u>14.662.624</u>

20. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- materiële vaste activa	1.235.805	0
Totaal	<u>1.235.805</u>	<u>0</u>

Toelichting:

De bijzondere waardeverminderingen hebben betrekking op hard- en software zonder resterende economische waarde.

21. Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Medische specialistisch bedrijf	25.163.925	24.535.185
Totaal	<u>25.163.925</u>	<u>24.535.185</u>

22. Overige bedrijfskosten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	2.349.101	2.205.565
Algemene kosten	10.398.214	9.278.265
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	36.584.139	35.765.200
Onderhoud en energiekosten	2.971.887	3.242.329
Dotaties en vrijval voorzieningen en reserveringen	163.103	3.706.370
Totaal overige bedrijfskosten	<u>52.466.444</u>	<u>54.197.729</u>

23. Financiële baten en lasten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Rentebaten	3.615	29.517
Subtotaal financiële baten	<u>3.615</u>	<u>29.517</u>
Rentelasten	-3.558.153	-3.990.351
Subtotaal financiële lasten	<u>-3.558.153</u>	<u>-3.990.351</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>-3.554.538</u>	<u>-3.960.834</u>

LASTEN**5.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING****24. Honoraria accountant**

De honoraria van de accountant over 2017 zijn als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
1 Controle van de jaarrekening	111.045	84.335
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC en Nacalculatie)	14.917	3.025
3 Fiscale advisering	0	3.025
4 Niet-controlediensten	20.347	29.399
Totaal honoraria accountant	<u>146.309</u>	<u>119.784</u>

25. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag. De bezoldiging van de bestuurders en toezichthouders die in het kader van de WNT verantwoord worden, is opgenomen onder punt 26.

5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

26. Wet normering topinkomens (WNT)

WNT-verantwoording 2017 Stichting Elkerliek ziekenhuis

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT zorg- en welzijnssector is van toepassing op Stichting Elkerliek ziekenhuis. Het voor Stichting Elkerliek ziekenhuis toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 bezoldigingsklasse V (op basis van puntenscore van 13) van €181.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	W.H. van de Walle - van Veen	J.P. van Beers	E.S.J.M. de Bont
Functiegegevens	RvB	RvB	RvB
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 30/06	1/1 - 31/12	1/6 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	105.979	177.515	99.628
Beloningen betaalbaar op termijn	5.609	11.144	6.489
<i>Subtotaal</i>	<i>111.588</i>	<i>188.659</i>	<i>106.117</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	89.756	181.000	106.121
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	111.588	188.659	106.117
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,0	1,0	N.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	225.727	176.481	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	10.931	10.873	N.v.t.
Totale bezoldiging 2016	236.658	187.354	N.v.t.

Toelichting overschrijding topfunctionarissen

Het (vaste) contract van mevr. W.H. van de Walle - van Veen afgesloten voor 6 december 2011 en valt daarmee onder het overgangsrecht van de wet "normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector" tevens is 2017 het eerste jaar van afbouw naar geldende WNT I norm. Het overgangsrecht is ingegaan op 1 januari 2013. Het (vaste) contract van mr. J.P. van Beers is afgesloten voor 1 januari 2016 en valt daarmee onder het overgangsrecht van de sectorale regeling Zorg en Welzijn WNT 2. Het overgangsrecht is ingegaan op 1 januari 2016.

5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	dhr. P.L.B.A. van Geel	dhr. F.J.M. Croonen	mw. H.P.A.M. Geven	dhr. C.H.M. Borgers
Functiegegevens	voorzitter	nevenfunctie	lid	nevenfunctie
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	16.290	14.480	9.955	12.670
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	27.150	18.100	18.100	18.100
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	16.290	14.480	9.955	12.670
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016				
Aanvang en einde functievervulling in 2016	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	15.130	13.425	8.950	11.635
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2016	15.130	13.425	8.950	11.635

bedragen x € 1	dhr. R.A.C. van Heugten	dhr. W.R. den Hartog	mw. J. Nogarede - Hoekstra
Functiegegevens	lid	nevenfunctie	nevenfunctie
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	9.955	12.670	12.670
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	18.100	18.100	18.100
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	9.955	12.670	12.670
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	8.950	11.635	11.635
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2016	8.950	11.635	11.635

5.1.11 VASTSTELLING EN GOEDKEURING**Vaststelling en goedkeuring jaarrekening**

De raad van bestuur van Stichting Elkerliek ziekenhuis heeft de jaarrekening 2017 opgemaakt en vastgesteld in de vergadering van 15 mei 2018.

De raad van toezicht van de Stichting Elkerliek ziekenhuis heeft de jaarrekening 2017 goedgekeurd in de vergadering van 18 mei 2018.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 5.1.2.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum bekend bij het bestuur die invloed hebben op het beeld van de jaarrekening.

Raad van Bestuur:

---

wg mw. prof. dr. E.S.J.M. de Bont

Raad van Toezicht:

---

wg prof. dr. J.W. Zwemmer

5.2 overige gegevens

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten is hieromtrent niets opgenomen.

5.2.2 Nevenvestigingen

Stichting Elkerliek ziekenhuis heeft geen nevenvestigingen.

5.2.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Stichting Elkerliek Ziekenhuis

Verklaring over de in de jaarverslaggeving opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Elkerliek Ziekenhuis te Helmond gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarverslaggeving opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Elkerliek Ziekenhuis op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RvW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- de resultatenrekening over 2017;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Elkerliek Ziekenhuis zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de klassenindeling bezoldigingsmaximum 2015/2014
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2017 hebben wij het bezoldigingsmaximum WNT 2015/2014 zoals bepaald en verantwoord door de zorginstelling als uitgangspunt gehanteerd voor onze controle en hebben wij geen werkzaamheden verricht op de totstandkoming van dit bezoldigingsmaximum 2015/2014.

Verklaring over de in de jaarverslaggeving opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarverslaggeving andere informatie, die bestaat uit de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de RvW is vereist.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Stichting Elkerliek Ziekenhuis

Verklaring over de in de jaarverslaggeving opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Elkerliek Ziekenhuis te Helmond gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarverslaggeving opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Elkerliek Ziekenhuis op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RvW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- de resultatenrekening over 2017;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Elkerliek Ziekenhuis zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de klassenindeling bezoldigingsmaximum 2015/2014
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2017 hebben wij het bezoldigingsmaximum WNT 2015/2014 zoals bepaald en verantwoord door de zorginstelling als uitgangspunt gehanteerd voor onze controle en hebben wij geen werkzaamheden verricht op de totstandkoming van dit bezoldigingsmaximum 2015/2014.

Verklaring over de in de jaarverslaggeving opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarverslaggeving andere informatie, die bestaat uit de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de RvW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de RvW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de overige gegevens in overeenstemming met de RvW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de RvW. In dit kader is de raad van bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de zorginstelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de zorginstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de zorginstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de zorginstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in

geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de zorginstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de zorginstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een zorginstelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

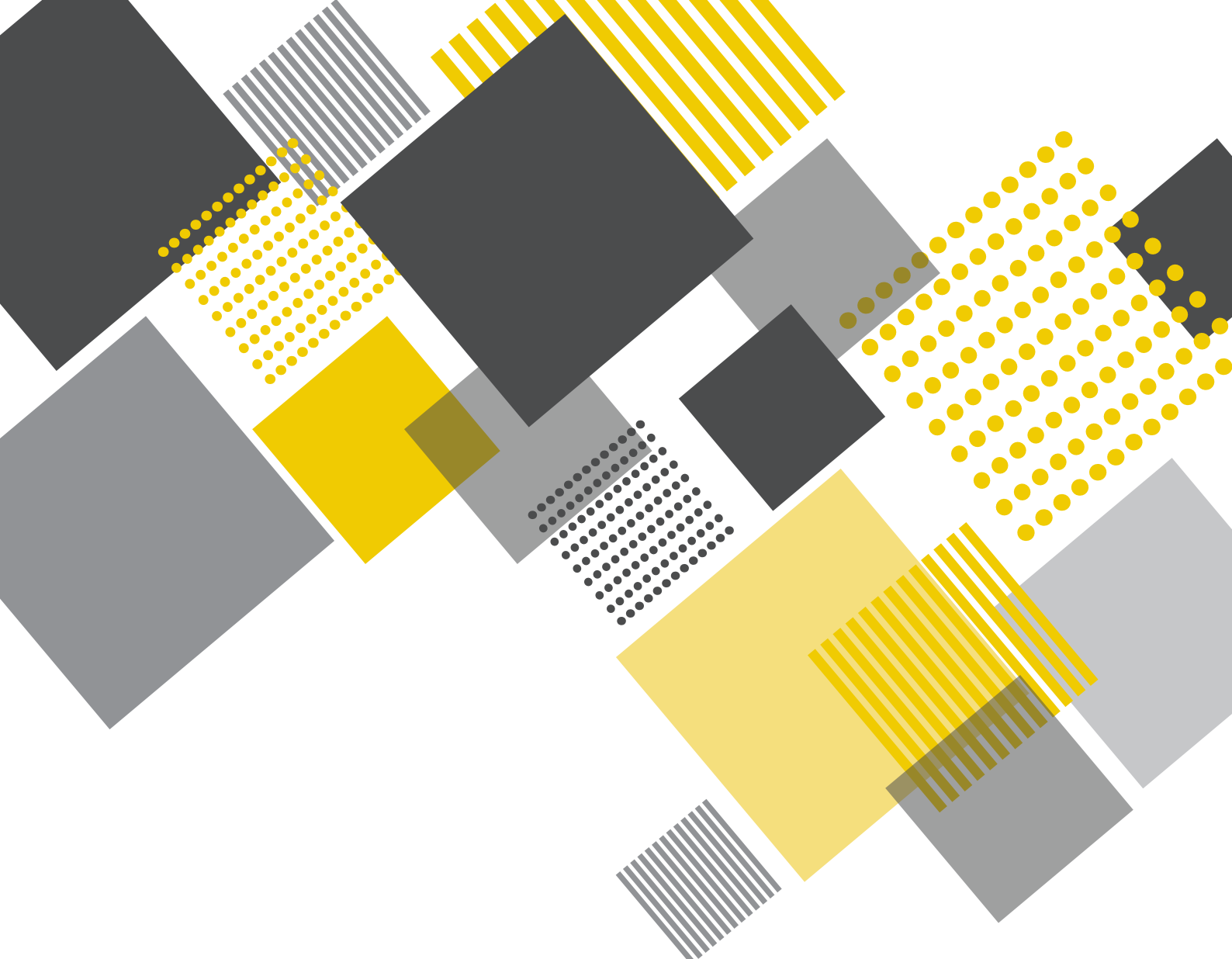
Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, 18 mei 2018

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. R.H.W.H. Leensen RA

elkerliek mens tot mens.